

ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

1 ΦΟΙΤΗΣΗ – ΓΕΝΙΚΑ

- 1.1 Τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου βασίζονται στο σύστημα των Ευρωπαϊκών πιστωτικών μονάδων (εφεξής: π.μ.). Μία π.μ. αντιστοιχεί σε 25-30 ώρες εργασίας του διδασκόμενου.
- 1.2 Το ακαδημαϊκό έτος χωρίζεται σε χειμερινό και σε εαρινό ακαδημαϊκό εξάμηνο.
- 1.3 Κατά τη θερινή περίοδο, ο φοιτητής θα μπορεί να εγγραφεί μόνο σε ερευνητικά και συγγραφικά στάδια του προγράμματος σπουδών του καθώς και σε εκπόνηση διατριβής ή σε ανεξάρτητη μελέτη ή σε πρακτική άσκηση με τη σύμφωνη πάντα γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή. Η θερινή περίοδος θα αρχίζει στα μέσα Ιουνίου και θα έχει διάρκεια 7 εβδομάδες. Ο μέγιστος διδακτικός φόρτος που μπορεί να περιλαμβάνει είναι 17 π.μ.
- 1.4 Η κατανομή των π.μ. ενός προγράμματος σπουδών ανάμεσα στο Χειμερινό και στο Εαρινό ξάμηνο αναμένεται να είναι ισομερής. Επιτρέπεται μικρή ανισομέρεια, σύμφωνα με την οποία το ένα εξάμηνο μπορεί να έχει μικρότερο ή μεγαλύτερο φόρτο σε σχέση με το άλλο εξάμηνο. Η ανισομέρεια δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 3 π.μ.
- 1.5 Ως μάθημα νοείται εκπαιδευτική απασχόληση που μπορεί να έχει τη μορφή άσκησης, φροντιστηρίου, εργαστηρίου, διάλεξης, σεμιναρίου ή συνδυασμού αυτών, ή εκείνη τη μορφή που ορίζεται κατά περίπτωση στα επιμέρους προγράμματα των Τμημάτων. Το ελάχιστο μέγεθος ακροατηρίου για ένα μάθημα είναι οι πέντε φοιτητές. Μαθήματα μπορούν να διεξάγονται και για λιγότερους φοιτητές, αλλά αυτά τα μαθήματα δεν προσμετρούνται στο διδακτικό φόρτο του Τμήματος.
- 1.6 Τίτλος σπουδών απονέμεται μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών σε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα/κατεύθυνση, βάσει ειδικού προγράμματος σπουδών, που καθορίζεται από Τμήμα ή Τμήματα.
- 1.7 Κατά την πρώτη εβδομάδα διδασκαλίας ο διδάσκων δίνει γραπτώς στους φοιτητές το διάγραμμα του μαθήματος στο οποίο αναγράφονται οι στόχοι, η ύλη, η βιβλιογραφία και ο τρόπος αξιολόγησης. Το διάγραμμα αυτό κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος και σχετικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένου και του τρόπου αξιολόγησης τοποθετούνται στο σύστημα BannerWeb. Ο τρόπος αξιολόγησης δεν μπορεί να τροποποιηθεί μετά την πρώτη εβδομάδα διδασκαλίας χωρίς τη συναίνεση των διδασκόμενων.
- 1.8 Το Πανεπιστήμιο Κύπρου εφαρμόζει την αρχή της συνεχούς αξιολόγησης σε κάθε μάθημα. Ειδικότερα, η επίδοση του φοιτητή σε συγκεκριμένο μάθημα αξιολογείται, κατά την κρίση του διδάσκοντος και με την έγκριση του Τμήματος, με δύο αξιολογήσεις. Ο κάθε ένας από τους τρόπους αξιολόγησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60% της συνολικής βαθμολογίας.
- 1.9 Η αναγραφή της επί μέρους βαθμολογίας στα ερωτήματα εξεταστικών δοκιμίων είναι υποχρεωτική και δεν επιδέχεται τροποποιήσεις εκ των υστέρων.

- 1.10 Εξετάσεις κατά την τελευταία εβδομάδα διδασκαλίας δεν επιτρέπονται. Δεν επιτρέπονται επίσης απροειδοποίητες εξετάσεις. Προφορικές εξετάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο συμπληρωματικά προς άλλους τρόπους αξιολόγησης (εξαιρείται η περιεκτική εξέταση η οποία λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής). Οι τελικές γραπτές εξετάσεις διεξάγονται κατά την περίοδο που καθορίζει η Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας.
- 1.11 Τα κείμενα των τελικών εξετάσεων δεν επιστρέφονται. Οι φοιτητές έχουν πρόσβαση σε αυτά εάν το επιθυμούν, το αργότερο μέχρι 10 εργάσιμες ημέρες μετά από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, στην παρουσία του διδάσκοντος. Μετά την πάροδο ενός χρόνου, οποιαδήποτε κείμενα τελικών εξετάσεων και άλλων σεμιναριακών εργασιών καταστρέφονται.
- 1.12 Οι εγγραφές στα μαθήματα γίνονται κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας κάθε εξαμήνου.
- 1.13 Η φοίτηση σε όλα τα Τμήματα είναι υποχρεωτική και συνεχής.
- 1.14 Ο φοιτητής οργανώνει το εξαμηνιαίο πρόγραμμά του σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος σε συνεννόηση με τον Ακαδημαϊκό/Ερευνητικό του Σύμβουλο, επιλέγοντας από τα προσφερόμενα μαθήματα και ανάλογα με τις διαθέσιμες θέσεις. Ο φοιτητής μπορεί να προσθέσει ή να αφαιρέσει μάθημα τη δεύτερη εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων και την τρίτη εβδομάδα μπορεί μόνο να αφαιρέσει. Αποχώρηση από μάθημα μετά την τρίτη και μέχρι και την έβδομη εβδομάδα καταγράφεται στο δελτίο αναλυτικής βαθμολογίας του φοιτητή ως αποχώρηση. Ο φοιτητής δεν μπορεί να αποχωρήσει από μάθημα μετά την έβδομη εβδομάδα. Αποχώρηση από μάθημα μετά από την έβδομη εβδομάδα βαθμολογείται αυτόματα με μηδέν (0).

2 ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ

- 2.1 Η απονομή βαθμολογίας είναι αποκλειστικό δικαίωμα του διδάσκοντος. Αλλαγή βαθμού από το διδάσκοντα είναι δυνατή μόνο σε περιπτώσεις όπου έγινε κάποιος λάθος και μόνο με γραπτή έγκριση του Προέδρου του Τμήματος και του Κοσμήτορα της Σχολής, το αργότερο μέσα σε 15 εργάσιμες ημέρες από την ανακοίνωση των βαθμολογιών. Αλλαγή που προτείνει ο διδάσκων, μετά την παρέλευση 15 ημερών μπορεί να γίνει με την έγκριση της Συγκλητικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- 2.2 Το σύστημα βαθμολογίας των μαθημάτων είναι αριθμητικό, από 0 μέχρι 10, ανά 1/2 της μονάδας. Κατώτατο όριο επιτυχίας είναι ο βαθμός 5. Ο τελικός βαθμός ενός μεταπτυχιακού φοιτητή υπολογίζεται ως ο σταθμικός μέσος όρος όλων των μαθημάτων που ο φοιτητής έχει ολοκληρώσει επιτυχώς. Η στάθμιση βασίζεται στις π.μ. του κάθε μαθήματος.
- 2.3 Σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, μαθήματα μπορούν να βαθμολογούνται με Επιτυχία/Αποτυχία. Τα μαθήματα αυτά δεν προσμετρούνται στο σταθμικό μέσο όρο του φοιτητή, και δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 25% των π.μ. του προγράμματος εκτός διατριβής. Όλα τα μαθήματα δηλώνονται στον Οδηγό Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- 2.4 Για τον υπολογισμό του τελικού σταθμικού μέσου όρου, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα μαθήματα που βαθμολογήθηκαν με βαθμό 5 και άνω (διότι μόνο σε αυτά

μπορούν να απονεμηθούν οι σχετικές πιστώσεις). Τα μαθήματα που υπολογίζονται συλλογικά καλύπτουν τις απαιτούμενες πιστωτικές μονάδες. Για τον υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη όλα τα μαθήματα στα οποία ο φοιτητής έχει επιτύχει, έστω και αν έχει επιτύχει σε περισσότερα μαθήματα από ότι απαιτεί το πρόγραμμα σπουδών του. Μαθήματα που βαθμολογούνται με επιτυχία ή/και αποτυχία ή/και άλλους ποιοτικούς χαρακτηρισμούς δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του τελικού σταθμικού μέσου όρου.

- 2.5 Φοιτητής που επιθυμεί να βελτιώσει το βαθμό του σε μάθημα στο οποίο βαθμολογήθηκε με βαθμό τουλάχιστον 5, μπορεί να το επαναλάβει. Η επανάληψη επιτρέπεται μόνο μία φορά. Στο αναλυτικό δελτίο βαθμολογίας αναγράφονται και οι δύο βαθμοί, αλλά για τον υπολογισμό του τελικού βαθμού μετρά ο πιο πρόσφατος βαθμός. Σε περίπτωση που ο πιο πρόσφατος βαθμός είναι κάτω από 5, τότε ως βαθμός λογίζεται το 5.
- 2.6 Όταν κάποιο μάθημα επαναλαμβάνεται (αναγκαστικά, ή για βελτίωση του βαθμού) και ο αριθμός πιστωτικών μονάδων που έχουν κατανεμηθεί στο μάθημα έχει αλλάξει, ο αριθμός πιστωτικών μονάδων που θα χρησιμοποιηθεί είναι ο πιο πρόσφατος.
- 2.7 Ανολοκλήρωτος βαθμός δίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (π.χ. τεκμηριωμένοι ιατρικοί ή προσωπικοί λόγοι). Η διαδικασία βαθμολόγησης ανολοκλήρωτου μαθήματος είναι η εξής:
  - 2.7.1 Ο διδάσκων, με έγκριση του Προέδρου του Τμήματος, ενημερώνει γραπτώς την Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας.
  - 2.7.2 Προβλέπεται ημερομηνία ολοκλήρωσης των απαιτήσεων του μαθήματος, η οποία δεν μπορεί να είναι μετά το τέλος του επόμενου εξαμήνου.
  - 2.7.3 Αν ο φοιτητής δεν ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του μαθήματος μέχρι το τέλος του επόμενου εξαμήνου, τότε ο βαθμός μετατρέπεται αυτόματα σε μηδέν.
- 2.8 Η βαθμολόγηση διπλωματικής εργασίας ή διατριβής της οποίας η εκπόνηση διαρκεί δύο ή και περισσότερα εξάμηνα, γίνεται ως ακολούθως:

Στο τέλος του κάθε εξαμήνου, πριν το τελευταίο εξάμηνο της εκπόνησης της εργασίας ή της διατριβής, ο επιβλέπων καθηγητής καταχωρεί στο ηλεκτρονικό σύστημα μέχρι την ημερομηνία που καθορίζει η Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας, τη βαθμολογία στο φοιτητή (Επιτυχία ή Αποτυχία). Ο τελικός βαθμός για την εκπόνηση της διατριβής παραδίδεται εντός της προθεσμίας που ορίζεται για όλα τα μαθήματα και καταχωρείται στο τελευταίο εξάμηνο της εκπόνησής της. Η διατριβή επιπέδου Μάστερ βαθμολογείται ποιοτικά με τους χαρακτηρισμούς Άριστα, Λίαν Καλώς, Καλώς και Αποτυχία. Η διδακτορική διατριβή βαθμολογείται με Επιτυχία ή Αποτυχία.

- 2.9 Η αναλυτική βαθμολογία όλων των μαθημάτων, καθώς και οι ενδεχόμενες αποτυχίες, αποχωρήσεις, αναγνωρίσεις ή απαλλαγές από μαθήματα, καταγράφονται στο τελικό δελτίο αναλυτικής βαθμολογίας. Η στάθμιση του βαθμού κάθε μαθήματος σε αριθμό π.μ. αναγράφεται στον οδηγό σπουδών του Τμήματος και στο αναλυτικό δελτίο βαθμολογίας. Επιπρόσθετα σε κάθε απόφοιτο χορηγείται Παράρτημα Διπλώματος στην Αγγλική Γλώσσα (Diploma Supplement).

- 2.10 Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεούται να το επαναλάβει. Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα επιλογής, ο φοιτητής δικαιούται να επαναλάβει το ίδιο μάθημα ή να το αντικαταστήσει με κάποιο άλλο.
- 2.11 Οι φοιτητές δικαιούνται να ζητήσουν διευκρινίσεις από το διδάσκοντα σε θέματα τελικής βαθμολογίας. Σε περίπτωση που οι διευκρινίσεις δεν δοθούν, ο φοιτητής μπορεί να τις ζητήσει διά του Προέδρου του Τμήματος.
- 2.12 Η τελική βαθμολογία καταχωρείται από τους διδάσκοντες στο ηλεκτρονικό σύστημα μέχρι την ημερομηνία που καθορίζει η Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας.
- 2.13 Η Σύγκλητος επικυρώνει τους βαθμούς των αποφοίτων και την απονομή των τίτλων σπουδών.

3 ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

- 3.1 Οποιοσδήποτε φοιτητής δύναται να υποβάλει αίτηση για αναστολή της φοίτησής του, για ένα ή δύο εξάμηνα φοίτησης. Η συνολική χρονική περίοδος αναστολής φοίτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο εξάμηνα φοίτησης.
- 3.2 Αίτηση για αναστολή φοίτησης, τεκμηριωμένη και συνοδευόμενη από όλα τα δικαιολογητικά, υποβάλλεται στο Συμβούλιο του Τμήματος, πριν την έναρξη της αιτούμενης περιόδου.
- 3.3 Το Συμβούλιο του Τμήματος εξετάζει την αίτηση και αποφασίζει με απλή πλειοψηφία, κατά πόσον θα την εγκρίνει ή όχι.
- 3.4 Ο Πρόεδρος του Τμήματος ενημερώνει γραπτώς το φοιτητή για την απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος. Η απόφαση κοινοποιείται στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας.
- 3.5 Η διαδικασία παραχώρησης αναστολής φοίτησης θα πρέπει να ολοκληρώνεται μέχρι το τέλος της πρώτης εβδομάδας των μαθημάτων, ώστε οι φοιτητές να μη δεσμεύουν θέσεις στα μαθήματα και η Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας να ενημερώνεται έγκαιρα για να αφαιρούνται τα μαθήματα από τους φοιτητές πριν από την εβδομάδα των προσθέσεων/αφαιρέσεων μαθημάτων.
- 3.6 Εξάμηνο κατά το οποίο ο φοιτητής έχει αναστείλει τις σπουδές του δεν συνυπολογίζεται ως χρόνος φοίτησης του φοιτητή.

4 ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

- 4.1 Φοιτητής μπορεί να αιτηθεί προσωρινή διακοπή φοίτησης κατά τη διάρκεια του εξαμήνου όταν συντρέχουν σοβαροί ιατρικοί λόγοι. Ο φοιτητής καταθέτει αίτηση στο Τμήμα με κοινοποίηση στην Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας, η οποία την προωθεί στο Ιατροσυμβούλιο του Πανεπιστημίου. Η Σύγκλητος εξουσιοδοτεί τριμελή επιτροπή με τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας για εξέταση των αιτημάτων.
- 4.2 Η διακοπή φοίτησης μπορεί να γίνει μέχρι δύο εξάμηνα και μετά επανεξετάζεται από το Ιατροσυμβούλιο. Εξάμηνο κατά το οποίο ο φοιτητής έχει διακόψει τις σπουδές του δεν συνυπολογίζεται ως χρόνος φοίτησης του φοιτητή.

4.3 ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ – ΠΑΤΡΟΤΗΤΑ

Φοιτήτρια/φοιτητής μπορεί να αιτηθεί άδεια μητρότητας ή πατρότητας, μέχρι ένα χρόνο για μητέρες και ένα εξάμηνο για πατέρες. Ο χρόνος αυτός δε θα συνυπολογίζεται στο συνολικό χρόνο φοίτησης. Η αίτηση γίνεται απευθείας στο Τμήμα, το οποίο αποστέλλει στην Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας την αίτηση του φοιτητή/φοιτήτριας μαζί με το ιατρικό πιστοποιητικό που να δηλώνει την πιθανή ημερομηνία γεννήσεως.

5 ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΦΟΙΤΗΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Φοιτητής διαγράφεται από το Μητρώο Φοιτητών όταν δεν δύναται να ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του εντός της μέγιστης διάρκειας σπουδών που προβλέπεται από τους Κανόνες.

6 ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- 6.1 Βασική προϋπόθεση για την ανταλλαγή φοιτητών του Πανεπιστημίου Κύπρου με φοιτητές πανεπιστημίων του εξωτερικού είναι η ύπαρξη εγκεκριμένων από τη Σύγκλητο πρωτοκόλλων συνεργασίας ανάμεσα στα εμπλεκόμενα Τμήματα του Πανεπιστημίου Κύπρου και των πανεπιστημίων του εξωτερικού.
- 6.2 Οι φοιτητές που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε ανταλλαγές μπορούν να παρακολουθήσουν σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού μαθήματα ή/και να εκπονήσουν μέρος της διατριβής τους.
- 6.3 Η κάθε περίπτωση φοιτητή που ενδιαφέρεται να συμμετάσχει σε ανταλλαγή εξετάζεται ξεχωριστά από το Συμβούλιο του Τμήματος μετά από σχετική τεκμηριωμένη εισήγηση του Συντονιστή του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.
- 6.4 Μεταπτυχιακός φοιτητής επιπέδου Μάστερ μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα ή/και να εκπονήσει μέρος της Διατριβής του σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού νοουμένου ότι αυτά δεν θα υπερβαίνουν το 1/3 του συνολικού προγράμματός του.
- 6.5 Διδακτορικοί φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν μέρος της ερευνητικής τους εργασίας στο εξωτερικό μετά από έγκριση του Ερευνητικού τους Συμβούλου και του Συμβουλίου του Τμήματος.
- 6.6 Η Διατριβή μπορεί να αξιολογείται από κοινού από καθηγητές από άλλα Πανεπιστήμια ή ισοδύναμα Ιδρύματα και του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- 6.7 Τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν οι υποψήφιοι για ανταλλαγή στο ίδρυμα του εξωτερικού θα τους πιστωθούν ως επιτυχία ή αποτυχία (pass or fail) και όχι με βαθμό.
- 6.8 Τα αποτελέσματα των μαθημάτων θα πρέπει να γνωστοποιηθούν έγκαιρα προς τους φοιτητές από το ίδρυμα του εξωτερικού για να μπορέσουν να αποφοιτήσουν.

- 6.9 Η απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος κοινοποιείται στους ενδιαφερόμενους φοιτητές, στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας και στον Κοσμήτορα της Σχολής, το αργότερο 2 εβδομάδες πριν τη λήξη του εξαμήνου που προηγείται της ανταλλαγής. Στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας κοινοποιείται και το πρόγραμμα εργασίας του φοιτητή στο εξωτερικό, οι αντίστοιχες εσωτερικές πιστώσεις για το φοιτητή και το χρονικό διάστημα παραμονής του στο εξωτερικό.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- 1.1 Το Πανεπιστήμιο Κύπρου προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα σε επίπεδο Μάστερ και επίπεδο Διδακτορικού. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να προσφέρονται:

- 1.1.1 Από κάθε Τμήμα του Πανεπιστημίου ξεχωριστά.
- 1.1.2 Από δύο ή περισσότερα Τμήματα του Πανεπιστημίου, με συγκατάθεση των εμπλεκόμενων Τμημάτων και των οικείων Σχολών.
- 1.1.3 Σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα.

Οι ειδικές πρόνοιες για διαπανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών διατυπώνονται σε ξεχωριστούς κανόνες (βλέπε Ενότητα Ι των παρόντων Κανόνων).

- 1.2 Ένα πρόγραμμα επιπέδου Μάστερ μπορεί να προσφέρεται:

- 1.2.1 Χωρίς εκπόνηση Διατριβής.
- 1.2.2 Με εκπόνηση Διατριβής.

2 ΦΟΙΤΗΣΗ

- 2.1 Κάθε εξάμηνο ο φοιτητής εγγράφεται σε μαθήματα ανάλογα με τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του. Ο φοιτητής μπορεί να εγγραφεί σε δεδομένο εξάμηνο φοίτησης σε μαθήματα που αντιπροσωπεύουν μέχρι 38 π.μ..
- 2.2 Δύναται να επιτραπεί αυξημένος φόρτος μέχρι 42 π.μ. σε δεδομένο εξάμηνο, υπό την προϋπόθεση ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι. Για εγγραφή σε μεγαλύτερο φόρτο από 38 π.μ. έως 42 π.μ. απαιτείται η έγκριση του Προέδρου του Τμήματος.
- 2.3 Ο Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων δύναται να εγκρίνει κατ' εξαίρεση μέχρι 45 π.μ. μετά από τεκμηριωμένη γραπτή θετική εισήγηση του Προέδρου του Τμήματος. Αιτήματα πέραν των 45 π.μ. τα οποία θα τυγχάνουν θετικής εισήγησης του Προέδρου του Τμήματος και του Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, θα υποβάλλονται για τελική έγκριση στη Σύγκλητο.

- 2.4 Μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι είναι πλήρους φοίτησης σε δεδομένο εξάμηνο, εάν ο συνολικός φόρτος εργασίας του το συγκεκριμένο εξάμηνο είναι τουλάχιστον 18 πιστωτικές μονάδες.

3 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

- 3.1 Τα μεταπτυχιακά προγράμματα επιπέδου Μάστερ οδηγούν στην απονομή του τίτλου “Magister Artium/Scientiae/Μάστερ σε Engineering”.
- 3.2 Τα μεταπτυχιακά προγράμματα Διδακτορικού επιπέδου οδηγούν στην απονομή Διδακτορικού Τίτλου.
- 3.3 Στα Μεταπτυχιακά Διπλώματα δεν αναγράφεται βαθμός.
- 3.4 Η απονομή Διπλώματος Μάστερ εγκρίνεται από το Συμβούλιο Τμήματος.
- 3.5 Η απονομή Διδακτορικού τίτλου εγκρίνεται από τη Σύγκλητο.
- 3.6 Επιπρόσθετα των βασικών μεταπτυχιακών τίτλων, το Πανεπιστήμιο Κύπρου μπορεί να παρέχει Δίπλωμα Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης (Postgraduate Diploma) με την παρακολούθηση προγράμματος μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

4 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

- 4.1 Η ελάχιστη διάρκεια ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών επιπέδου Μάστερ είναι τρία (3) εξάμηνα και ο μέγιστος επιτρεπτός χρόνος για την ολοκλήρωση του είναι οκτώ (8) εξάμηνα. Η διάρκεια αναστολής ή διακοπής φοίτησης δεν συμπεριλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα των οκτώ (8) εξαμήνων.
- 4.2 Η ελάχιστη διάρκεια ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, το οποίο οδηγεί σε απονομή Διδακτορικού Τίτλου, είναι έξι (6) εξάμηνα, ενώ η μέγιστη διάρκεια σπουδών είναι δεκαέξι (16) εξάμηνα. Η διάρκεια αναστολής ή διακοπής φοίτησης δεν συμπεριλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα των δεκαέξι (16) εξαμήνων.

5 ΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

- 5.1 Τα μεταπτυχιακά προγράμματα κάθε Τμήματος επιβλέπονται από τριμελή Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, της οποίας η θητεία είναι διετής. Η επιτροπή εκλέγεται από το Συμβούλιο του Τμήματος το οποίο φροντίζει για την εναλλαγή στην Επιτροπή των μελών της.
- 5.2 Της Επιτροπής προεδρεύει ο Συντονιστής Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων. Ο Συντονιστής και τα άλλα μέλη της Επιτροπής ορίζονται από το Συμβούλιο του Τμήματος.
- 5.3 Διατμηματικά μεταπτυχιακά προγράμματα επιβλέπονται από το σύνολο των μελών των Επιτροπών των οικείων Τμημάτων. Οι εισακτέοι φοιτητές κατανέμονται στα εμπλεκόμενα Τμήματα από τη διευρυμένη αυτή Επιτροπή.

6 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- 6.1 Οι θέσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών προκηρύσσονται ξεχωριστά για κάθε συγκεκριμένο πρόγραμμα επιπέδου Μάστερ ή Διδακτορικού.
- 6.2 Η εισαγωγή σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα (επιπέδου Μάστερ ή Διδακτορικού) γίνεται μόνο μετά από προκήρυξη των εγκεκριμένων θέσεων.
- 6.3 Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν άτομα που κατέχουν αναγνωρισμένο πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών. Επίσης, δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν άτομα τα οποία μέχρι το τέλος της εβδομάδας που προηγείται της εβδομάδας των εγγραφών θα κατέχουν αναγνωρισμένο πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών ή βεβαίωση αποφοίτησης.
- 6.4 Η θέση φοιτητή που δεν έχει καταθέσει όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά μέχρι το τέλος της εβδομάδας που προηγείται της εβδομάδας των εγγραφών, κηρύσσεται άγονη και προσφέρεται στον πρώτο επιλαχόντα, αν υπάρχει κατάλογος επιλαχόντων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα.
- 6.5 Η διαδικασία εισαγωγής είναι η εξής:
- 6.5.1 Η αίτηση υποβάλλεται στο Τμήμα και μελετάται από την Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων του Τμήματος. Οι εισηγήσεις της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων υποβάλλονται στο Συμβούλιο του Τμήματος για έγκριση. Ο Πρόεδρος του Τμήματος ενημερώνει τον Κοσμήτορα της Σχολής, το Πρυτανικό Συμβούλιο και την Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας για τους φοιτητές οι οποίοι έγιναν δεκτοί. Σε περίπτωση που το Συμβούλιο του Τμήματος αποφασίσει να προσφέρει περισσότερες θέσεις από τον αριθμό των θέσεων που έχουν προκηρυχθεί, ζητείται η έγκριση της Συγκλητικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών και του Πρυτανικού Συμβουλίου
- 6.5.2 Η Τμηματική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων δύναται να αναθέσει σε άλλες υποεπιτροπές αποτελούμενες από μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος, τη μελέτη των αιτήσεων των υποψηφίων για εισδοχή στο Τμήμα.
- 6.5.3 Τα ελάχιστα κριτήρια αξιολόγησης και κατάταξης των υποψηφίων είναι τα πιο κάτω:
- (i) Προηγούμενη πανεπιστημιακή κατάρτιση σε κατάλληλο αντικείμενο και βαθμολογία σχετικών πτυχίων.
  - (ii) Τουλάχιστον δύο συστατικές επιστολές.
  - (iii) Συνέντευξη (εάν προβλέπεται από τους εσωτερικούς κανόνες του Τμήματος).
- 6.5.4 Το Τμήμα έχει τη δυνατότητα να υιοθετήσει κριτήρια επιπρόσθετα προς αυτά που αναφέρονται στην παράγραφο 6.5.3 εάν προβλέπονται από τους εσωτερικούς κανόνες του Τμήματος ή του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.
- 6.5.5 Αλλαγή μεταπτυχιακού προγράμματος, εντός του Τμήματος του φοιτητή, μπορεί να γίνει και μετά την ολοκλήρωση του πρώτου έτους φοίτησης του φοιτητή με απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος και έγκριση της Συγκλητικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών.

- 6.5.6 Για κάθε καθυστερημένη εγγραφή μεταπτυχιακού φοιτητή σε μάθημα εντός του ακαδημαϊκού εξαμήνου επιβάλλεται πρόστιμο ύψους €50 ανά μάθημα. Το πρόστιμο κατατίθεται υπέρ του Σωματείου Ευημερίας Φοιτητών.

7 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

- 7.1 Για κάθε νεοεισερχόμενο μεταπτυχιακό φοιτητή, το Τμήμα ορίζει Ακαδημαϊκό Σύμβουλο.
- 7.2 Για την εκπόνηση Διατριβής απαιτείται ο ορισμός Ερευνητικού Συμβούλου. Ο Ερευνητικός Σύμβουλος ορίζεται από το Συμβούλιο του Τμήματος μετά από πρόταση της Τμηματικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων και σε συνεννόηση με το φοιτητή και τον προτεινόμενο Σύμβουλο. Ο Ερευνητικός Σύμβουλος παρακολουθεί την ερευνητική ή άλλη εργασία του φοιτητή και του παρέχει την αναγκαία καθοδήγηση. Σε περίπτωση που το θέμα της διατριβής ενός Διδακτορικού φοιτητή έχει διατμηματικό χαρακτήρα, δύναται με απόφαση της Συγκλητικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών να οριστούν δύο Ερευνητικοί Σύμβουλοι για το φοιτητή από διαφορετικά Τμήματα.

8 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

- 8.1 Ο συνολικός φόρτος εργασίας μεταπτυχιακών προγραμμάτων επιπέδου Μάστερ κυμαίνεται από 90 έως 120 π.μ., όπου μια π.μ. αντιπροσωπεύει 25-30 ώρες εργασίας του διδασκόμενου. Εξάιρεση στο σύνολο των π.μ. μπορεί να γίνει για μεταπτυχιακά προγράμματα, επιπέδου Μάστερ, με επαγγελματικό προσανατολισμό. Σε αυτή την περίπτωση το σύνολο των π.μ. μπορεί να είναι 75 π.μ. και το πρόγραμμα θα μπορεί να ολοκληρωθεί σ'ένα ημερολογιακό έτος. Προγράμματα επιπέδου Μάστερ μπορεί να είναι πέραν των 120 π.μ. μόνο σε περίπτωση που περιλαμβάνουν πρακτική άσκηση.

- 8.2 Για την απόκτηση Διπλώματος Μάστερ απαιτούνται τα πιο κάτω:

- 8.2.1 Φοίτηση διάρκειας τριών τουλάχιστον εξαμήνων. Η μέγιστη διάρκεια φοίτησης είναι οκτώ εξάμηνα.

- 8.2.2 Επιτυχής συμπλήρωση 90-120 π.μ. (75 π.μ. για επαγγελματικά προγράμματα ή πέραν των 120 π.μ. σε περίπτωση πρακτικής άσκησης) σύμφωνα με το πρόγραμμα του φοιτητή. Εάν το πρόγραμμα περιλαμβάνει εκπόνηση Διατριβής τότε ο φόρτος εργασίας που αναλογεί στη Διατριβή δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από το ήμισυ του συνολικού φόρτου εργασίας του προγράμματος.

Ένα από τα μαθήματα του προγράμματος μπορεί να είναι προπτυχιακό μάθημα οποιουδήποτε Τμήματος, το οποίο αναμένεται να είναι προχωρημένου επιπέδου και θα προσμετρείται ως προς την ικανοποίηση των απαιτούμενων πιστωτικών μονάδων του μεταπτυχιακού προγράμματος.

- 8.2.3 Υπάρχουν δύο είδη μαθημάτων. Τα υποχρεωτικά μαθήματα και τα μαθήματα περιορισμένης επιλογής. Με τις περιορισμένες επιλογές, ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μαθήματα από ένα περιορισμένο σύνολο μαθημάτων που καθορίζει το Τμήμα.

- 8.2.4 Σε φοιτητή που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς μαθήματα στο πλαίσιο άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος μπορεί να αναγνωρισθούν μέχρι 20 π.μ., με την

προϋπόθεση ότι οι μονάδες που θα αναγνωρίζονται δεν θα αντιστοιχούν σε περισσότερα από 2 μαθήματα.

- 8.2.5 Διατριβή που εκπονήθηκε στο πλαίσιο άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος δεν απαλλάσσει το φοιτητή από τυχόν υποχρέωση εκπόνησης Διατριβής για το πρόγραμμα στο οποίο φοιτά.
- 8.2.6 Ικανοποίηση άλλων κριτηρίων που θα θέσει το Τμήμα, τα οποία θα αναφέρονται στο πρόγραμμα σπουδών.
- 8.3 Το Τμήμα ρυθμίζει με ειδικούς εσωτερικούς κανόνες τον τρόπο εκπόνησης και αξιολόγησης Διατριβών επιπέδου Μάστερ. Αναγκαία προϋπόθεση είναι όπως Διατριβές επιπέδου Μάστερ αξιολογούνται, ανεξάρτητα, από δύο τουλάχιστον κριτές. Οι Διατριβές επιπέδου Μάστερ βαθμολογούνται ποιοτικά με τους χαρακτηρισμούς Άριστα, Λίαν Καλώς, Καλώς και Αποτυχία.
- 8.4 Σε περίπτωση απόρριψης της Διατριβής, ο φοιτητής δικαιούται να επαναυποβάλει τη Διατριβή για μια ακόμη φορά. Το Τμήμα έχει την ευθύνη ορισμού των διαδικασιών που ισχύουν στην περίπτωση αυτή. Νοείται ότι η επαναυποβολή της διατριβής θα πρέπει να γίνει εντός των οκτώ (8) εξαμήνων που είναι η μέγιστη διάρκεια της φοίτησης ενός μεταπτυχιακού φοιτητή επιπέδου Μάστερ.

9 ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΟΣ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ, ΦΟΙΤΗΤΗ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΣΤΕΡ

Η φοίτηση μεταπτυχιακού φοιτητή επιπέδου Μάστερ, τερματίζεται αυτοδικαίως, χωρίς την απονομή Διπλώματος Μάστερ σε αυτόν, εάν:

- 9.1 με τη συμπλήρωση συνολικά οκτώ εξαμήνων φοίτησης δεν έχει ικανοποιήσει πλήρως τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών, το οποίο παρακολουθεί.
- Νοείται, ότι στα οκτώ εξάμηνα φοίτησης δεν συνυπολογίζονται εξάμηνα, κατά τα οποία έχει ανασταλεί ή διακοπεί η φοίτηση του φοιτητή.
- 9.2 η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διατριβής επιπέδου Μάστερ αποτελεί υποχρεωτική απαίτηση του προγράμματος σπουδών που παρακολουθεί ο φοιτητής και ο φοιτητής έχει αποτύχει να υπερασπίσει επιτυχώς την εν λόγω Διατριβή του για δεύτερη φορά.
- 9.3 δεν έχει εγγραφεί σε μαθήματα για δύο συνεχόμενα εξάμηνα και προσπάθειες επικοινωνίας μαζί του από μέρους του Πανεπιστημίου δεν αποδίδουν.

10 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- 10.1 Διδακτορικά προγράμματα αποτελούνται από 240 π.μ. όπου τουλάχιστον 60 π.μ. αφορούν το διδακτικό μέρος του προγράμματος και τουλάχιστον 120 π.μ. το καθαρά ερευνητικό μέρος του προγράμματος. Ο υπόλοιπος φόρτος εργασίας αφορά την περιεκτική εξέταση, την ετοιμασία και παρουσίαση της ερευνητικής πρότασης και τη συγγραφή της Διδακτορικής Διατριβής.
- 10.2 Διδακτορικός φοιτητής που σε δεδομένο εξάμηνο βρίσκεται σε ερευνητικό στάδιο ή σε στάδιο συγγραφής της Διδακτορικής Διατριβής του, θεωρείται ότι το

συγκεκριμένο εξάμηνο έχει φόρτο εργασίας που ισοδυναμεί με 30 π.μ. Ο φοιτητής οφείλει να εγγραφεί σε ένα από αυτά τα στάδια.

10.3 Για την απόκτηση του Διδακτορικού τίτλου απαιτούνται τα πιο κάτω:

10.3.1 Επιτυχής συμπλήρωση τουλάχιστον 60 π.μ. σε μαθήματα μεταπτυχιακού επιπέδου. Η κατοχή διπλώματος επιπέδου Μάστερ ή ισοδύναμου τίτλου απαλλάσσει μερικώς ή πλήρως το φοιτητή από την απαίτηση αυτή.

10.3.2 Στα απαιτούμενα μαθήματα των Διδακτορικών προγραμμάτων μπορούν να συμπεριλαμβάνονται μέχρι δύο προπτυχιακά μαθήματα από οποιοδήποτε Τμήμα.

10.3.3 Επιτυχία σε περιεκτική εξέταση μέχρι και το έκτο εξάμηνο σπουδών. Η φύση και η διαδικασία εκπόνησης και αξιολόγησης της περιεκτικής εξέτασης ρυθμίζεται στο πρόγραμμα σπουδών του οικείου Τμήματος.

10.3.3.1 Το Τμήμα έχει την ευθύνη προγραμματισμού των περιεκτικών του εξετάσεων.

Νοείται ότι το Τμήμα θα πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα περιεκτικής εξέτασης τουλάχιστον μια φορά το ακαδημαϊκό έτος, ώστε κάθε φοιτητής να έχει δύο ευκαιρίες μέχρι και το έκτο εξάμηνο των σπουδών του.

10.3.3.2 Η αρμόδια Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων είναι υπεύθυνη για το συντονισμό της περιεκτικής εξέτασης στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

10.3.3.3 Το γενικό περιεχόμενο της περιεκτικής εξέτασης καθορίζεται στα προγράμματα σπουδών και η ειδικότερη ύλη της περιεκτικής εξέτασης γνωστοποιείται από την Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων.

10.3.3.4 Σε περίπτωση προφορικής εξέτασης, η εκάστοτε εξεταστική επιτροπή πρέπει να αποτελείται από πέραν του ενός ατόμου και θα πρέπει να τηρείται εμπεριστατωμένο πρακτικό.

10.3.3.5 Γραπτές περιεκτικές εξετάσεις διέπονται από την παράγραφο 1.11.

10.3.3.6 Η περιεκτική εξέταση βαθμολογείται με Επιτυχία ή Αποτυχία.

10.3.3.7 Στην περιεκτική εξέταση δεν καταχωρείται Ανολοκλήρωτος βαθμός.

10.3.4 Παρουσίαση σε τριμελή Επιτροπή της πρότασης για Διδακτορική Διατριβή. Η Επιτροπή αυτή ορίζεται από το Συμβούλιο του Τμήματος μετά από εισήγηση της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων του Τμήματος και του Ερευνητικού Συμβούλου, ο οποίος προεδρεύει της Επιτροπής. Ένα μέλος της Τριμελούς Επιτροπής μπορεί να είναι από άλλο Τμήμα του Πανεπιστημίου σε συναφές γνωστικό αντικείμενο ή από άλλο Πανεπιστήμιο ή Ερευνητικό Κέντρο.

10.3.5 Εκπόνηση πρωτότυπης Διατριβής που αποτελεί σημαντική συμβολή στο οικείο γνωστικό αντικείμενο.

Η διασφάλιση ποιότητας των Διδακτορικών Διατριβών επιτυγχάνεται με την ικανοποίηση βασικών προϋποθέσεων (βλέπε Ενότητα II των παρόντων Κανόνων).

- 10.3.6 Η υποβολή Διδακτορικής Διατριβής και ακολούθως η δημόσια παρουσίαση της διατριβής του φοιτητή μπορούν να ολοκληρωθούν το νωρίτερο κατά τη διάρκεια του 6^{ου} εξαμήνου από την εισαγωγή του φοιτητή στο Διδακτορικό Πρόγραμμα.
- 10.3.7 Υποστήριξη της Διατριβής ενώπιον πενταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Η Επιτροπή αυτή ορίζεται από το Συμβούλιο του Τμήματος μετά από εισήγηση της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων του Τμήματος και του Ερευνητικού Συμβούλου και αποτελείται από:
- 10.3.7.1 Τρία μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος, ένα από τα οποία είναι πάντοτε ο Ερευνητικός Σύμβουλος του φοιτητή.
- 10.3.7.2 Ένα μέλος από άλλο Πανεπιστήμιο ή Ερευνητικό Κέντρο Πανεπιστημιακού επιπέδου.
- 10.3.7.3 Ένα μέλος από άλλο Τμήμα του Πανεπιστημίου σε συναφές γνωστικό αντικείμενο ή από άλλο Πανεπιστήμιο ή Ερευνητικό Κέντρο Πανεπιστημιακού επιπέδου.
- 10.3.8 Πρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής είναι μέλος του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος, όχι όμως ο Ερευνητικός Σύμβουλος.
- 10.3.9 Η διαδικασία υποστήριξης της Διδακτορικής Διατριβής περιλαμβάνει τρία στάδια:
- 10.3.9.1 Παρουσίαση της Διδακτορικής Διατριβής σε ανοικτή διάλεξη.
- 10.3.9.2 Συζήτηση της Διατριβής με τα μέλη της Επιτροπής.
- 10.3.9.3 Σύσκεψη της Επιτροπής και διαμόρφωση της τελικής εισήγησής της.
- 10.3.10 Μετά τη λήξη της υποστήριξης, η Επιτροπή υποβάλλει γραπτώς στον Πρόεδρο του Τμήματος τεκμηριωμένη εισήγηση με τυχόν υποδείξεις προς τον υποψήφιο Διδάκτορα. Ο Πρόεδρος προωθεί την εισήγηση της Επιτροπής στη Σύγκλητο για έγκριση.
- Σε περίπτωση που η εισήγηση της Εξεταστικής Επιτροπής δεν είναι ομόφωνη, η Σύγκλητος δύναται να την αναπέμψει πίσω στο Τμήμα και να ζητήσει από το Συμβούλιο του Τμήματος να οριστούν δύο (2) άλλοι εξωτερικοί κριτές από τους οποίους να ζητηθούν οι απόψεις τους για τη διατριβή. Οι εισηγήσεις των δύο (2) νέων εξωτερικών κριτών υποβάλλονται στον Πρόεδρο του Τμήματος. Ο Πρόεδρος προωθεί τις εισηγήσεις τους στο Συμβούλιο του Τμήματος και ακολούθως στη Σύγκλητο για τελική έγκριση.
- 10.3.11 Σε περίπτωση που η Εξεταστική Επιτροπή εισηγείται αλλαγές ή βελτιώσεις, η τελική έγκριση της Συγκλήτου για απονομή του τίτλου δίνεται, αφού ο Ερευνητικός Σύμβουλος διαβεβαιώσει γραπτώς ότι οι εισηγήσεις της Εξεταστικής Επιτροπής έχουν υλοποιηθεί.
- 10.3.12 Σε περίπτωση απόρριψης της Διδακτορικής Διατριβής, η Εξεταστική Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την επανάληψη της διαδικασίας για ακόμη μια φορά. Οι όροι της επαναυποβολής καθορίζονται γραπτώς από την Εξεταστική Επιτροπή. Νοείται ότι η επαναυποβολή της διατριβής θα πρέπει να γίνει εντός των οκτώ (8) ακαδημαϊκών ετών (δεκαέξι εξάμηνα) που είναι η μέγιστη διάρκεια της φοίτησης ενός διδακτορικού φοιτητή.

- 10.4 Ο συνολικός χρόνος απόκτησης Διδακτορικού Διπλώματος δεν μπορεί να υπερβεί τα οκτώ (8) ακαδημαϊκά έτη.
- 10.5 Παρέχεται η δυνατότητα απονομής Διπλώματος Μάστερ σε φοιτητές Διδακτορικού επιπέδου, οι οποίοι για ειδικούς λόγους, είτε διακόπτουν τη φοίτησή τους από το Διδακτορικό επίπεδο είτε δεν ολοκληρώνουν τις απαιτήσεις του διδακτορικού προγράμματος σπουδών τους, νοουμένου ότι πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του Τμήματος για την απονομή Διπλώματος Μάστερ.

11 ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΟΣ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ

Η φοίτηση διδακτορικού φοιτητή, ο οποίος δεν έχει ικανοποιήσει πλήρως τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών, το οποίο παρακολουθεί, τερματίζεται αυτοδικαίως, χωρίς την απονομή Διδακτορικού Διπλώματος σε αυτόν εάν:

- 11.1 ο φοιτητής συμπληρώσει συνολικά δεκαέξι εξάμηνα φοίτησης.

Νοείται, ότι στα δεκαέξι εξάμηνα φοίτησης δεν συνυπολογίζονται εξάμηνα, κατά τα οποία έχει ανασταλεί ή διακοπεί η φοίτηση του φοιτητή.

- 11.2 έχει ολοκληρώσει έξι εξάμηνα σπουδών και δεν έχει επιτύχει στην περιεκτική εξέταση που προνοεί το πρόγραμμα σπουδών του.

Νοείται, ότι στα έξι εξάμηνα φοίτησης δεν συνυπολογίζονται εξάμηνα, κατά τα οποία έχει ανασταλεί ή διακοπεί η φοίτηση του φοιτητή.

- 11.3 έχει αποτύχει για δεύτερη φορά να υπερασπίσει επιτυχώς τη Διδακτορική του Διατριβή.

- 11.4 δεν έχει εγγραφεί σε μαθήματα για δύο συνεχόμενα εξάμηνα και προσπάθειες επικοινωνίας μαζί του από μέρους του Πανεπιστημίου δεν αποδίδουν.

12 ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Σε περίπτωση που ο Ερευνητικός Σύμβουλος μεταπτυχιακού φοιτητή αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, δύναται (εφόσον το επιθυμεί) να διατηρεί την εποπτεία με τη σύμφωνη γνώμη του Τμήματος. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται συνεπόπτης, μέλος της Επιτροπής, που είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

13 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Τα μεταπτυχιακά μαθήματα είναι διακριτά από τα προπτυχιακά ως προς το επίπεδο και τον κωδικό τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και μετά από έγκριση του Συμβουλίου Τμήματος, προπτυχιακός φοιτητής μπορεί να παρακολουθήσει μέχρι δύο μεταπτυχιακά μαθήματα στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του.

14 ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ/ΑΠΟΤΥΧΙΑ

Σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μαθήματα μπορούν να βαθμολογούνται με Επιτυχία/Αποτυχία. Τα μαθήματα αυτά δεν θα προσμετρούνται στο σταθμικό μέσο όρο του φοιτητή, και δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 25% των π.μ. του προγράμματος εκτός διατριβής. Όλα τα μαθήματα δηλώνονται στον Οδηγό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

15 ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

15.1 Μεταπτυχιακό πρόγραμμα μπορεί να προσφέρεται σε μια διεθνή γλώσσα εάν λειτουργεί ήδη σε μια από τις επίσημες γλώσσες διδασκαλίας του Πανεπιστημίου. Εξαιρέση αποτελούν τα Διαπανεπιστημιακά προγράμματα τα οποία εντάσσονται σε πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προγράμματα αυτά μπορεί να λειτουργούν αποκλειστικά σε μία διεθνή γλώσσα.

15.2 Το κείμενο μεταπτυχιακής Διατριβής (επιπέδου Μάστερ ή Διδακτορικού) μπορεί να γράφεται σε μια διεθνή γλώσσα. Σε αυτήν την περίπτωση η περίληψη δίνεται και σε μια από τις επίσημες γλώσσες του Πανεπιστημίου.

16 ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές ισχύουν οι Κανόνες Πειθαρχικού Ελέγχου που εφαρμόζονται και για τους προπτυχιακούς φοιτητές. (βλέπε Ενότητα III των παρόντων Κανόνων).

17 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Για τους Μεταπτυχιακούς Συνεργάτες ή άλλους εργαζόμενους του Πανεπιστημίου Κύπρου που εγγράφονται σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα ισχύουν οι ίδιοι Κανόνες Σπουδών, όπως και για τους υπόλοιπους μεταπτυχιακούς φοιτητές και η εισαγωγή τους διέπεται από την ίδια διαδικασία.

18 ΔΙΔΑΚΤΡΑ

18.1 ΥΨΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

Τα δίδακτρα για μεταπτυχιακές σπουδές καθορίζονται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου:

18.1.1 Διδακτορικό επίπεδο

18.1.1.1 Κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου επιπέδου Μάστερ – Συνολικό ποσό διδάκτρων €4.000

18.1.1.2 Μη κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου επιπέδου Μάστερ – Συνολικό ποσό διδάκτρων €6.500, νοουμένου ότι ο φοιτητής ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του και αποκτήσει το διδακτορικό τίτλο σε 6 ακαδημαϊκά έτη (12 εξάμηνα). Κάθε έτος φοίτησης, πέραν των 6 ακαδημαϊκών ετών με μέγιστη διάρκεια σπουδών τα 8 ακαδημαϊκά έτη (16

εξάμηνα), αντιστοιχεί σε καταβολή διδάκτρων €1.250 για κάθε ακαδημαϊκό έτος (€625 το εξάμηνο). (Το ανώτατο ποσό διδάκτρων είναι €9.000).

18.1.2 Επίπεδο Μάστερ

18.1.2.1 Προγράμματα Μάστερ: €5.125

18.1.2.2 Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μάστερ στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA): €10.250

18.2 **ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ (ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ) ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ**

Τα δίδακτρα θα πρέπει να καταβάλλονται ως εξής:

18.2.1 Επίπεδο Μάστερ:

- Πρώτο Εξάμηνο: με την κατάθεση του Εντύπου Εγγραφής (Προσωπικών Στοιχείων) καταβάλλεται ποσό €500 το οποίο δεν επιστρέφεται σε περίπτωση αποχώρησης του φοιτητή από το Πανεπιστήμιο Κύπρου ή μη εγγραφής του σε μαθήματα. Πριν από την εγγραφή του φοιτητή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό ύψους €700 και πριν από την εξεταστική περίοδο του εξαμήνου καταβάλλεται επιπλέον ποσό €700.

Σε περίπτωση που ο φοιτητής επιπέδου Μάστερ αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο μέχρι και την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, το ποσό των €700 που έχει καταβάλει πριν από την εγγραφή του στα μαθήματα επιστρέφεται. Σε περίπτωση που ο φοιτητής αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο Κύπρου μετά από την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, τα δίδακτρα που έχει ήδη προκαταβάλει δεν επιστρέφονται.

- Δεύτερο εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €700 και πριν από την εξεταστική περίοδο του εξαμήνου επιπλέον ποσό €700.
- Τρίτο εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €700 και πριν από την εξεταστική περίοδο του εξαμήνου επιπλέον ποσό €1.125.
- Για κάθε καθυστερημένη εγγραφή φοιτητή σε μάθημα εντός του εξαμήνου επιβάλλεται πρόστιμο €50 ανά μάθημα το οποίο κατατίθεται υπέρ του Σωματείου Ευημερίας Φοιτητών.
- Το Πανεπιστήμιο δύναται να ακυρώνει την εγγραφή του φοιτητή στα μαθήματα όταν διαπιστωθεί ότι ο φοιτητής δεν έχει καταβάλει το ποσό των διδάκτρων που απαιτείται πριν από τις εγγραφές στα μαθήματα.

18.2.2 Διδακτορικό επίπεδο:

18.2.2.1 Μεταπτυχιακοί Φοιτητές Διδακτορικού Επιπέδου Κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου Επιπέδου Μάστερ

Συνολικό ποσό διδάκτρων €4.000

Τα δίδακτρα θα πρέπει να καταβάλλονται ως εξής:

- Πρώτο Εξάμηνο: με την κατάθεση του Εντύπου Εισδοχής (Προσωπικών Στοιχείων) καταβάλλεται ποσό €500 το οποίο δεν επιστρέφεται σε περίπτωση αποχώρησης του φοιτητή από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Πριν από την εγγραφή του φοιτητή καταβάλλεται επιπλέον ποσό ύψους €500.

Σε περίπτωση που ο φοιτητής αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο μέχρι και την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, το ποσό των €500 που έχει καταβάλει πριν από την εγγραφή του επιστρέφεται. Σε περίπτωση που ο φοιτητής αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο Κύπρου μετά από την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, τα διδάκτρα που έχει ήδη προκαταβάλει δεν επιστρέφονται.

- Δεύτερο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Τρίτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Τέταρτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Πέμπτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Έκτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Για κάθε καθυστερημένη εγγραφή φοιτητή σε μαθήματα εντός του εξαμήνου επιβάλλεται πρόστιμο €50 ανά μάθημα το οποίο κατατίθεται υπέρ του Σωματείου Ευημερίας Φοιτητών.
- Το Πανεπιστήμιο δύναται να ακυρώνει την εγγραφή του φοιτητή στα μαθήματα όταν διαπιστωθεί ότι ο φοιτητής δεν έχει καταβάλει το ποσό των διδάκτρων που απαιτείται πριν από τις εγγραφές στα μαθήματα.

18.2.2.2 Μεταπτυχιακοί Φοιτητές Διδακτορικού Επιπέδου, Μη Κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου Επιπέδου Μάστερ

- Συνολικό ποσό διδάκτρων €6.500 νοουμένου ότι ο φοιτητής ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του και αποκτήσει το διδακτορικό τίτλο σε 6 ακαδημαϊκά έτη (12 εξάμηνα). Σε περίπτωση που ο φοιτητής ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του και αποκτήσει το διδακτορικό τίτλο σε λιγότερο χρονικό διάστημα από τα έξι ακαδημαϊκά έτη (12 εξάμηνα) θα πρέπει να αποπληρώσει το ποσό που οφείλει των €6.500.
- Κάθε ακαδημαϊκό έτος φοίτησης, πέραν των 6 ακαδημαϊκών ετών (12 εξάμηνα) με μέγιστη διάρκεια σπουδών τα 8 ακαδημαϊκά έτη (16 εξάμηνα), αντιστοιχεί σε καταβολή διδάκτρων €1.250 για κάθε ακαδημαϊκό έτος (€625 το εξάμηνο).
- Σε περίπτωση που ο φοιτητής ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του και αποκτήσει το διδακτορικό τίτλο σε 7 ακαδημαϊκά έτη (14 εξάμηνα) καταβάλλει €7.750.

- Σε περίπτωση που ο φοιτητής ολοκληρώσει τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του και αποκτήσει το διδακτορικό τίτλο σε 8 ακαδημαϊκά έτη (16 εξάμηνα) καταβάλλει €9.000.

Τα δίδακτρα θα πρέπει να καταβάλλονται ως εξής:

- Πρώτο Εξάμηνο: με την κατάθεση του Εντύπου Εισδοχής (Προσωπικών Στοιχείων) καταβάλλεται ποσό €500 το οποίο δεν επιστρέφεται σε περίπτωση αποχώρησης του φοιτητή από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Πριν από την εγγραφή του φοιτητή καταβάλλεται επιπλέον ποσό ύψους €600.

Σε περίπτωση που ο φοιτητής αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο μέχρι και την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, το ποσό των €600 που έχει καταβάλει πριν από την εγγραφή του στα μαθήματα επιστρέφεται. Σε περίπτωση που ο φοιτητής αποχωρήσει από το Πανεπιστήμιο Κύπρου μετά από την 4^η εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων, τα δίδακτρα που έχει ήδη προκαταβάλει δεν επιστρέφονται.

- Δεύτερο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Τρίτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Τέταρτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Πέμπτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Έκτο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Έβδομο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Ογδοο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Ένατο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Δέκατο Εξάμηνο: πριν από την εγγραφή στα μαθήματα καταβάλλεται ποσό €600.
- Για κάθε καθυστερημένη εγγραφή φοιτητή σε μαθήματα εντός του εξαμήνου επιβάλλεται πρόστιμο €50 ανά μάθημα το οποίο κατατίθεται υπέρ του Σωματείου Ευημερίας Φοιτητών.
- Το Πανεπιστήμιο δύναται να ακυρώνει την εγγραφή του φοιτητή στα μαθήματα όταν διαπιστωθεί ότι ο φοιτητής δεν έχει καταβάλει το ποσό των διδάκτρων που απαιτείται πριν από τις εγγραφές στα μαθήματα.

18.2.3 Φοιτητής που δεν έχει αποπληρώσει τα οφειλόμενα δίδακτρα του στην καθορισμένη προθεσμία του έτους αποφοίτησης, δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Τελετή Αποφοίτησης και παραλαβής του διπλώματος του.

18.2.4 Φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου που παρακολουθούν μαθήματα στο εξωτερικό μέσω του προγράμματος Erasmus ή μέσω άλλης συμφωνίας ανταλλαγής καταβάλλουν τα αντίστοιχα δίδακτρα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

18.3 ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

- 18.3.1 Φοιτητές ανταλλαγών, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus ή διμερών συμφωνιών μεταξύ του Πανεπιστημίου Κύπρου και άλλων Πανεπιστημίων, δεν καταβάλλουν διδάκτρα για τα μεταπτυχιακά μαθήματα που θα παρακολουθήσουν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- 18.3.2 Φοιτητές που εργοδοτούνται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου σε θέση Μεταπτυχιακού Συνεργάτη δικαιούνται πλήρη απαλλαγή από τα μεταπτυχιακά διδάκτρα, για ολόκληρη τη διάρκεια του εξαμήνου φοίτησής τους, βάσει Κανονισμών.
- 18.3.2.1 Φοιτητές που δεν κατέχουν θέση Μεταπτυχιακού Συνεργάτη κατά την ημερομηνία εγγραφής τους, αλλά εργοδοτούνται σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή, ή η εργοδότησή τους τερματίζεται πριν από τη λήξη του εξαμήνου φοίτησής τους δικαιούνται απαλλαγή από τα μεταπτυχιακά διδάκτρα κατά αναλογία των μηνών εργοδότησής τους στο Πανεπιστήμιο Κύπρου στη θέση του Μεταπτυχιακού Συνεργάτη.
- 18.3.2.2 Εργοδότηση που αρχίζει ή τερματίζεται μέχρι και τη 15^η ημέρα του μηνός θεωρείται ότι αρχίζει από την 1^η ημέρα του ίδιου μηνός ή τερματίζεται την τελευταία ημερομηνία του προηγούμενου μηνός αντίστοιχα. Εργοδότηση που αρχίζει ή τερματίζεται μετά τη 15^η ημέρα του μηνός θεωρείται ότι αρχίζει την 1^η ημέρα του επόμενου μηνός ή τερματίζεται την τελευταία ημέρα του ίδιου μηνός αντίστοιχα.

18.4 ΚΑΛΥΨΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

Τα διδάκτρα των μεταπτυχιακών φοιτητών που απασχολούνται ως ερευνητές πλήρους απασχόλησης σε Ερευνητικά Προγράμματα του Πανεπιστημίου Κύπρου και η ακαδημαϊκή επίδοσή τους κρίνεται ως ικανοποιητική, θα καλύπτονται ως επιπλέον χρηματοδότηση για τα εσωτερικά προγράμματα ή συγχρηματοδότηση για τα εξωτερικά προγράμματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

I ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1 ΓΕΝΙΚΑ

- 1.1 Ένα διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών υλοποιείται σε συνεργασία ανάμεσα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και τουλάχιστον ένα άλλο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης στην Κύπρο ή το εξωτερικό. Εάν οι εταίροι της συνεργασίας προέρχονται κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή/και η διεξαγωγή του προγράμματος εμπίπτει σε συγκεκριμένο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρόγραμμα είναι διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα ευρωπαϊκής συνεργασίας. Διαπανεπιστημιακά προγράμματα ευρωπαϊκής συνεργασίας τα οποία εμπλέκουν δύο τουλάχιστον άλλα πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και εντάσσονται σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να διεξάγονται σε μία διεθνή γλώσσα. Ένα διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα αναμένεται να έχει τεκμηριωμένη προστιθέμενη αξία έναντι της διεξαγωγής του ως κανονικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Κύπρου.

- 1.2 Διαπανεπιστημιακά προγράμματα περιέχουν ως υποχρεωτικό στοιχείο την κινητικότητα διδασκομένων ή/και διδασκόντων. Εξαίρεση αποτελούν τα διαπανεπιστημιακά προγράμματα για τα οποία η αναγκαιότητα της κινητικότητας αναιρείται, λόγω της χρήσης εργαλείων τηλεμάθησης και άλλων μέσων για τη διεξαγωγή μαθημάτων εξ αποστάσεως.
- 1.3 Η κύρια κατηγορία διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων είναι τα προγράμματα τα οποία περιέχουν ως υποχρεωτικό στοιχείο την κινητικότητα διδασκομένων, όπου ο κάθε διδασκόμενος χρειάζεται να εκπονήσει ουσιαστικό μέρος των σπουδών του σε ένα ή και περισσότερα ιδρύματα εκτός από το οικείο ίδρυμα του διδασκόμενου, που στην προκειμένη περίπτωση είναι το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Αυτή η κατηγορία προγραμμάτων είναι τα ενοποιημένα ή από κοινού προγράμματα.
- 1.4 Διαπανεπιστημιακά προγράμματα τα οποία δεν περιλαμβάνουν κινητικότητα διδασκομένων ως υποχρεωτικό στοιχείο, αλλά μόνο κινητικότητα διδασκόντων, αποτελούν δευτερεύουσα κατηγορία διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων, τα οποία διέπονται από «χαλαρές» ή περιστασιακές συμφωνίες συνεργασίας. Τα προγράμματα της κατηγορίας αυτής δεν είναι κατ' ανάγκη πλήρως ενοποιημένα από την άποψη ότι αποτελούν από κοινού προγράμματα απαρτιζόμενα από κοινά μαθήματα και κοινές απαιτήσεις ως προς τους διδασκόμενους σε κάθε συνεργαζόμενο ίδρυμα.

2 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για τη διεξαγωγή ενοποιημένου διαπανεπιστημιακού προγράμματος απαιτείται εταιρικό πρωτόκολλο συνεργασίας ανάμεσα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και το συνεργαζόμενο ίδρυμα ή ιδρύματα, το οποίο ανάμεσα σε άλλα θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- 2.1 Το περιεχόμενο και τις απαιτήσεις του κοινού προγράμματος, τόσο ως προς το αμιγώς ακαδημαϊκό σκέλος, όσο και ως προς την κινητικότητα των διδασκομένων και ενδεχομένως των διδασκόντων. Νοείται ότι το πρόγραμμα θα πρέπει να πληροί τις πρόνοιες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS). Νοείται επίσης ότι το πρόγραμμα, ως από κοινού πρόγραμμα όλων των εταίρων, θα είναι αμοιβαία αναγνωρίσιμο από όλους τους εταίρους.
- 2.2 Το οικονομικό σκέλος της συμφωνίας, το οποίο ανάμεσα σε άλλα θα πρέπει να αναφέρεται στις διατάξεις ως προς την καταβολή διδάκτρων από τους διδασκόμενους. Νοείται ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει τα δίδακτρα από αυτά που προνοούνται στα αντίστοιχα κανονικά προγράμματα του Πανεπιστημίου, προκειμένου να τα προσαρμόσει στις ειδικές περιπτώσεις των διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων. Σε περίπτωση που τα δίδακτρα που θα χρειαστεί να καταβάλλονται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι υψηλότερα από αυτά που προνοούνται στα αντίστοιχα κανονικά προγράμματα του Πανεπιστημίου, και η καταβολή του επιπρόσθετου ποσού επιβαρύνει τους ίδιους τους φοιτητές, τότε χρειάζεται έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο.

- 2.3 Τις διατάξεις και διευθετήσεις ως προς την αμοιβαία φιλοξενία των διδασκομένων (και ενδεχομένως των διδασκόντων) στα συνεργαζόμενα ιδρύματα.
- 2.4 Το ακαδημαϊκό ημερολόγιο που θα διέπει τη διεξαγωγή του προγράμματος. Νοείται ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει τη δυνατότητα, εντός λογικών πλαισίων, να εφαρμόζει διαφορετικό, από το κανονικό, ημερολόγιο ως προς τη διεξαγωγή διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων για να υπάρχει συμβατότητα με τα συνεργαζόμενα ιδρύματα και να ικανοποιούνται τυχόν περιορισμοί που θέτει ο εξωτερικός χρηματοδότης, π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου αυτό ισχύει.
- 2.5 Τη δομή και το περιεχόμενο των συμφωνιών εκμάθησης (learning agreements) των διδασκομένων.
- 2.6 Τον τίτλο που θα απονέμεται στους διδασκόμενους που ικανοποιούν τις απαιτήσεις του προγράμματος και εάν η απονομή του τίτλου θα είναι από κοινού, [joint, degree]. Νοείται ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποδέχεται την απονομή τίτλων από κοινού με άλλα ανώτατα ιδρύματα (joint degrees), όπου απονέμεται στο διδασκόμενο ένα και μοναδικό δίπλωμα το οποίο υπογράφεται από όλους τους Πρυτάνεις των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων.
- 2.7 Τη δομή και το περιεχόμενο του Παραρτήματος Διπλώματος (Diploma Supplement), το οποίο θα συνοδεύει τον τίτλο σπουδών κάθε αποφοιτώντος από το πρόγραμμα.

Το πρωτόκολλο συνεργασίας εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών αναφορικά με το ακαδημαϊκό σκέλος της συνεργασίας, και εισήγηση της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων, αναφορικά με την εμπλεκόμενη κινητικότητα των συμμετεχόντων.

3 ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα άρθρα που ακολουθούν αφορούν τα ενοποιημένα διαπανεπιστημιακά προγράμματα. Λόγω του ότι αυτά αποτελούν την κατ' εξοχή κατηγορία διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων, όπου δεν διατυπώνεται ρητά, αναφορά σε διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα υπονοείται «ενοποιημένο διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα».

- 3.1 Για τη διεξαγωγή μη ενοποιημένων διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών, επίσης απαιτείται η υπογραφή εταιρικού πρωτοκόλλου συνεργασίας, το οποίο, τηρουμένων των αναλογιών, καλύπτει τα σημεία που αναφέρονται στο άρθρο για τα ενοποιημένα διαπανεπιστημιακά προγράμματα.
- 3.2 Διαπανεπιστημιακά προγράμματα επιτρέπονται για κάθε κύκλο σπουδών (προπτυχιακά προγράμματα, προγράμματα επιπέδου Μάστερ, Διδακτορικά προγράμματα).
- 3.3 Οι γενικοί κανόνες ανταλλαγής φοιτητών διατυπώνουν τις διατάξεις ως προς την κινητικότητα των διδασκομένων στο πλαίσιο των κανονικών προγραμμάτων του Πανεπιστημίου. Αυτοί οι κανόνες δεν εφαρμόζονται κατ' ανάγκη στο πλαίσιο των διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων. Η γενική διάταξη ως προς την κινητικότητα των διδασκομένων στο πλαίσιο ενός διαπανεπιστημιακού προγράμματος είναι ότι φοιτητής μπορεί να εκπονήσει

μέχρι τα 2/3 των απαιτήσεων του προγράμματος του εκτός Πανεπιστημίου Κύπρου. Συνεπώς, το 1/3 τουλάχιστον του προγράμματος του φοιτητή θα πρέπει να εκπονηθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, ενώ ο φοιτητής θα πρέπει να παρακολουθήσει ουσιαστικό μέρος των σπουδών του σε τουλάχιστον ένα άλλο από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα.

- 3.4 Φοιτητής που παρακολουθεί Διδακτορικό διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα, παράλληλα με τον Ερευνητικό Σύμβουλο που έχει στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μπορεί να έχει και ένα δεύτερο Ερευνητικό Σύμβουλο σε ένα από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα. Νοείται ότι ο φοιτητής θα εκπονήσει ουσιαστικό μέρος του προγράμματός του, κυρίως ως προς τη Διδακτορική του Διατριβή, στο ίδρυμα του εξωτερικού του Συμβούλου. Ο εξωτερικός Ερευνητικός Σύμβουλος μπορεί να είναι και εξωτερικό μέλος της πενταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για τη Διατριβή του φοιτητή.
- 3.5 Εάν φοιτητής του Πανεπιστημίου Κύπρου, ο οποίος παρακολουθεί διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα, χρειάζεται να καταβάλει δίδακτρα εκτός Πανεπιστημίου Κύπρου για το μέρος των σπουδών του που εκπονεί σε ένα από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα, τότε απαλλάσσεται από την καταβολή διδάκτρων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για το εν λόγω μέρος του προγράμματός του.
- 3.6 Ως προς το ακαδημαϊκό σκέλος, ένα διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα θα πρέπει να πληροί τους όρους και κανόνες που διέπουν την αντίστοιχη κατηγορία προγράμματος όταν αυτό εκπονείται με τον κανονικό τρόπο, τηρουμένων των αναλογιών σε σχέση με την απαιτούμενη κινητικότητα. Ιδιαίτερα, θα πρέπει να τηρούνται οι όροι που αφορούν το φόρτο εργασίας των διδασκομένων (σε ECTS μονάδες) και τον επιμερισμό τους σε μαθήματα, διατριβές, κλπ. Εάν οι διατάξεις ενός διαπανεπιστημιακού προγράμματος, ως προς το ακαδημαϊκό σκέλος, δεν συνάδουν πλήρως με το συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο του Πανεπιστημίου Κύπρου, τότε απαιτείται η έγκριση των αποκλίσεων από τη Σύγκλητο. Η έγκριση αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διεξαγωγή του προγράμματος.

ΕΝΟΤΗΤΑ II

II. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ

Μία διδακτορική διατριβή πρέπει να ικανοποιεί τις ακόλουθες βασικές προϋποθέσεις:

Πρέπει να περιλαμβάνει εκτενή βιβλιογραφία και να κάνει περιεκτική και σε βάθος αναφορά στην έρευνα, σε διεθνές επίπεδο, που άπτεται του θέματος της διατριβής, συσχετίζοντας έτσι τα αποτελέσματα της διδακτορικής διατριβής με το τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στο επιστημονικό πεδίο, στο οποίο εντάσσεται το θέμα της διατριβής.

- Πρέπει να κάνει ρητή αναφορά στην επιστημονική συνεισφορά της διατριβής κυρίως ως προς την επέκταση του συγκεκριμένου γνωστικού πεδίου βάσει της έρευνας που έχει διεξαχθεί. Ως εκ τούτου θα πρέπει να κάνει ρητή αναφορά στα σημεία πρωτοτυπίας της διατριβής.

- Πρέπει να αποτελεί σημαντική και πρωτότυπη συνεισφορά στην επιστημονική γνώση. Με άλλα λόγια μία διδακτορική διατριβή θα πρέπει να έχει θεωρητικό υπόβαθρο και τα αποτελέσματά της θα πρέπει να έχουν απήχηση εντός του ευρύτερου επιστημονικού πεδίου.
- Η επιστημονική συνεισφορά και τα στοιχεία πρωτοτυπίας της διατριβής πρέπει να αναφέρονται συνοπτικά αλλά με σαφήνεια στην περίληψη της διατριβής, και να αναλύονται σε μεγαλύτερη έκταση στο κυρίως μέρος της διατριβής.

Ως προς το διαδικαστικό σκέλος της εκπόνησης ενός διδακτορικού προγράμματος, ισχύουν τα ακόλουθα:

- Για την παρουσίαση της ερευνητικής του πρότασης, ο φοιτητής υποβάλλει γραπτώς την πρότασή του αναφέροντας ρητά τι πιστεύει ότι είναι η πρωτοτυπία και η επιστημονική συνεισφορά της πρότασης αυτής. Η τριμελής Επιτροπή που αξιολογεί την πρόταση του φοιτητή υποβάλλει δομημένη αξιολόγηση της πρότασης, στην οποία αναφέρεται τόσο ως προς τα σημεία που συμφωνεί με τις θέσεις του φοιτητή όσο και ως προς τα σημεία διαφωνίας. Η αξιολόγηση της Επιτροπής υποβάλλεται στο Συμβούλιο του Τμήματος για ενημέρωση .
- Η διατριβή υποβάλλεται μετά από έγκριση του Ερευνητικού Συμβούλου του φοιτητή.
- Τα εξωτερικά μέλη μίας Εξεταστικής Επιτροπής για διδακτορική διατριβή (το ένα εξωτερικό μέλος είναι υποχρεωτικά εκτός Πανεπιστημίου Κύπρου και το άλλο πρέπει να είναι εκτός του οικείου Τμήματος) πρέπει να έχουν ειδικότητες που σχετίζονται άμεσα με το αντικείμενο της διατριβής. Επιπρόσθετα, πρέπει να αποφεύγεται τυχόν σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στο φοιτητή και τους εξωτερικούς αξιολογητές του.
- Τα μέλη της πενταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, πλην του Ερευνητικού Συμβούλου του φοιτητή, πρέπει να υποβάλουν προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής, το κάθε ένα ξεχωριστά και ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα μέλη, γραπτή έκθεση με τα προκαταρκτικά τους σχόλια και τοποθετήσεις ως προς το περιεχόμενο της διατριβής. Οι ανεξάρτητες προκαταρκτικές Εκθέσεις κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη της Επιτροπής πριν την εξέταση της διατριβής και επισυνάπτονται ως Παραρτήματα της τελικής έκθεσης της Επιτροπής. Η υποβολή προκαταρκτικής έκθεσης από τον Ερευνητικό Σύμβουλο του φοιτητή είναι προαιρετική. Βάσει πλειοψηφίας των μελών θα δίνεται η δυνατότητα στο φοιτητή για παρουσίαση της διδακτορικής διατριβής του.
- Στην έκθεση της Εξεταστικής Επιτροπής προς τη Σύγκλητο (διευκρινίζεται ότι η Εξεταστική Επιτροπή δεν απονέμει το διδακτορικό τίτλο, αλλά εισηγείται προς τη Σύγκλητο την απονομή ή όχι του τίτλου, και η Σύγκλητος αποφασίζει σχετικά) πρέπει να τεκμηριώνεται πειστικά η εισήγηση. Ιδιαίτερα, εάν η εισήγηση είναι θετική, η έκθεση θα πρέπει να αναλύει τη σημασία και πρωτοτυπία της έρευνας που διεξήχθη και ως εκ τούτου να καταγράφει την επιστημονική συνεισφορά της προς το πεδίο στο οποίο εντάσσεται.
- Η έκθεση της Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει επίσης να αναφέρεται στα στοιχεία της διατριβής που είναι δημοσιεύσιμα και σε ποια μορφή (άρθρα, μονογραφία, κλπ). Εάν έχουν ήδη προκύψει κάποιες δημοσιεύσεις από τη διατριβή, τότε θα πρέπει να επισυνάπτεται ο κατάλογος των δημοσιεύσεων μαζί με το κείμενο των δημοσιεύσεων.

Μαζί με την έκθεση της Εξεταστικής Επιτροπής και τα υπόλοιπα δικαιολογητικά, υποβάλλεται στον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων συμπληρωμένο το Έντυπο Υποβολής Δικαιολογητικών, το Δελτίο Παραλαβής της Διδακτορικής Διατριβής από τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου και ένα αντίτυπο της διατριβής. Το αντίτυπο της διατριβής προσκομίζεται στην αίθουσα της Σύγκλητου κατά τη συζήτηση της έκθεσης της Επιτροπής. Ο Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων αφού ελέγξει ότι έχουν υποβληθεί όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και ότι έχει ακολουθηθεί η ορθή διαδικασία, τα προωθεί στο Πρυτανικό Συμβούλιο για καταρχήν έγκριση. Ακολούθως, το Πρυτανικό Συμβούλιο υποβάλλει στη Σύγκλητο περιληπτική πρόταση για τελική έγκριση για απονομή Διδακτορικού Τίτλου στην οποία περιλαμβάνεται και η εισήγηση της Εξεταστικής Επιτροπής. Το Πρυτανικό Συμβούλιο ενημερώνει τη Σύγκλητο για τυχόν ιδιαιτερότητες.

ΕΝΟΤΗΤΑ III

III. ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1 ΓΕΝΙΚΑ

- 1.1 Ο πειθαρχικός έλεγχος ασκείται πρωτοβάθμια από μόνιμη Επιτροπή Πειθαρχικού Ελέγχου διετούς θητείας, την οποία διορίζει η Σύγκλητος και επικυρώνει το Συμβούλιο.
- 1.2 Οι αποφάσεις της Επιτροπής Πειθαρχικού Ελέγχου υπόκεινται σε αναθεώρηση από τη Σύγκλητο, ως δευτεροβάθμιο όργανο.
- 1.3 ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΥ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΟΣ

Στοιχειοθετείται παραπομπή πειθαρχικού παραπτώματος προς το αρμόδιο όργανο μόνο κατόπιν γραπτών καταγγελιών προς την Πειθαρχική Επιτροπή μέσω των κάτωθι αξιωματούχων ή συλλογικών οργάνων του Πανεπιστημίου ή κατόπιν προσωπικών διαπιστώσεων των ιδίων με την ακόλουθη σειρά:

- (i) Πρόεδρος Τμήματος ή Συμβούλιο Τμήματος
- (ii) Κοσμήτορας οικείας Σχολής ή Συμβούλιο οικείας Σχολής
- (iii) Πρύτανης ή Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων

Ο αξιωματούχος ή το όργανο του Πανεπιστημίου μέσω του οποίου υπεβλήθησαν οι γραπτές καταγγελίες ή ο οποίος διαπίστωσε το παράπτωμα, διευκρινίζει τη σοβαρότητα του παραπτώματος και το παραπέμπει καταλλήλως προς εξέταση.

2 ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

2.1 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Η Πειθαρχική Επιτροπή (ΠΕ) εκδικάζει σε πρώτο βαθμό σοβαρά παραπτώματα.

Η ΠΕ ενημερώνει τη Σύγκλητο για τις αποφάσεις της.

2.2 ΣΥΣΤΑΣΗ

2.2.1 Η ΠΕ αποτελείται από:

- (i) Έξι μέλη Ακαδημαϊκού Προσωπικού, ένα από κάθε Σχολή.
- (ii) Τρεις Εκπροσώπους των Φοιτητών (2 προπτυχιακοί και 1 μεταπτυχιακός) οι οποίοι ορίζονται από τη Φοιτητική Ένωση Πανεπιστημίου (ΦΕΠΑΝ).
- (iii) Τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας, ο οποίος ασκεί και χρέη Γραμματέα της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2.2.2 Η ΠΕ εκλέγει Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο από τα έξι μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού. Η θητεία της ΠΕ είναι διετής.

2.2.3 Ο Πρόεδρος της Επιτροπής πρέπει να είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής.

2.3 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

2.3.1 Η ΠΕ συνέρχεται για να εκδικάσει υποθέσεις που υποβάλλονται με γραπτή καταγγελία προς αυτή και συγκαλείται από τον Πρόεδρό της.

2.3.2 Η παρουσία πέντε μελών της Επιτροπής αποτελεί απαραίτη δεδομένου ότι είναι παρών ένας τουλάχιστον εκπρόσωπος των φοιτητών. Σε αντίθετη περίπτωση, συγκαλείται νέα συνεδρία όπου η παρουσία ενός τουλάχιστον εκπροσώπου των φοιτητών δεν είναι απαραίτητη για τη συγκρότηση απαραίτης.

2.3.3 Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται δια μυστικής ψηφοφορίας με πλειοψηφία των παρόντων μελών.

3 **ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ**

3.1 ΣΟΒΑΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ (Παράρτημα Ι)

Σοβαρά παραπτώματα θεωρούνται τα ακόλουθα:

- (i) Αδικήματα λογοκλοπής και συμπαιγνίας που σχετίζονται με εξετάσεις ή γραπτές εργασίες.
- (ii) Πλαστογράφηση πτυχίων, διπλωμάτων, πιστοποιητικών και γενικά πανεπιστημιακών εγγράφων, ή παραποίηση αρχείων.
- (iii) Κλοπή, κατάχρηση ή σοβαρή αμέλεια στη διαχείριση Ταμείων ή περιουσίας οποιουδήποτε είδους του Πανεπιστημίου.
- (iv) Πρόκληση ταραχών ή ανάρμοστη συμπεριφορά που προκαλεί σοβαρή ζημιά στα κτίρια, τις εγκαταστάσεις ή την περιουσία του Πανεπιστημίου.
- (v) Ανάρμοστη συμπεριφορά εντός του Πανεπιστημιακού χώρου.
- (vi) Αδικήματα του κοινού Ποινικού Δικαίου όταν αυτά σχετίζονται άμεσα με το Πανεπιστήμιο.
- (vii) Παραβιάσεις των κανόνων ασφαλείας και οδικής κυκλοφορίας εντός του Πανεπιστημίου.
- (viii) Παραβιάσεις των κανόνων ασφαλείας για τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό του Πανεπιστημίου, ή ανατροπή της ομαλής λειτουργίας του.
- (ix) Φωτοτύπηση πέραν του επιτρεπτού ορίου από τον Νόμο.

3.2 ΣΟΒΑΡΑ Ή ΜΙΚΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ

Σοβαρά ή μικρά παραπτώματα δύνανται να αποτελούν, κατά την κρίση των αρμοδίων οργάνων, οποιεσδήποτε παραβάσεις Νόμων, Κανονισμών, Κανόνων και Εγκυκλίων του Πανεπιστημίου, και εν γένει της Πανεπιστημιακής Δεοντολογίας.

3.3 ΜΙΚΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ

Μικρά παραπτώματα μπορούν να θεωρηθούν (πέραν των αναφερόμενων στην Παράγραφο 3.2) και όσα δεν εμπίπτουν στον ορισμό των σοβαρών παραπτωμάτων.

4 **ΠΟΙΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΩΝ**

4.1 ΠΟΙΝΕΣ ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ:

Αυτές είναι:

- (i) Γραπτή Επίπληξη.
- (ii) Βαθμολογικές ποινές για παραπτώματα σχετιζόμενα με εξετάσεις ή εργασίες.
- (iii) Υποχρέωση άμισθης προσφοράς εργασίας κοινωνικής φύσης μέσα στο Πανεπιστήμιο.
- (iv) Αναστολή δικαιωμάτων/προνομιών πλην εκείνων που επηρεάζουν τη μάθηση.
- (v) Επιβολή προστίμου προς μερική ή ολική αποζημίωση, για παραπτώματα σχετιζόμενα με ζημιές που προκλήθηκαν στα Κτίρια ή τον εξοπλισμό του Πανεπιστημίου.
- (vi) Αποβολή από το Πανεπιστήμιο για περίοδο ενός ή δύο εξαμήνων η οποία δε θα προσμετρείται στα εξάμηνα φοίτησης.
- (vii) Εξαίρεση από συμμετοχή σε Συγκλητικές Επιτροπές του Πανεπιστημίου.
- (viii) Διαγραφή από το Πανεπιστήμιο.
- (ix) Οποιοσδήποτε συνδυασμός των παραπάνω ποινών.

Οποιαδήποτε παραβίαση των κανόνων αποτελεί παράπτωμα. Η μη συμμόρφωση με ποινή αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα. Φοιτητές οι οποίοι δεν έχουν εκπληρώσει κάποια ποινή που τους έχει επιβληθεί δεν παίρνουν πτυχίο.

5 **ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΩΝ**

5.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ

5.1.1 Ο πειθαρχικά ελεγχόμενος πληροφορείται γραπτώς το παράπτωμα για το οποίο κατηγορείται και έχει το δικαίωμα να υπερασπίσει τον εαυτό του ενώπιον της Πειθαρχικής Επιτροπής.

Η ειδοποιητήρια επιστολή κοινοποιείται στον Ακαδημαϊκό Σύμβουλο του φοιτητή, ο οποίος μπορεί να τον συμβουλεύσει για τις απαραίτητες ενέργειες. Ο Ακαδημαϊκός Σύμβουλος υποχρεούται να παραστεί στην Πειθαρχική Επιτροπή εφόσον ζητηθεί από το φοιτητή.

5.1.2 Σε περίπτωση που ο πειθαρχικά ελεγχόμενος παραδεχθεί ενοχή ή η ενοχή του αποδειχθεί από τη διαδικασία, η Πειθαρχική Επιτροπή επιβάλλει ποινή.

Η ποινή αυτή κοινοποιείται γραπτώς στον Προϊστάμενο Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας ώστε να ενημερωθεί ο φάκελος του φοιτητή.

- 5.1.3 Η Πειθαρχική Επιτροπή κοινοποιεί την απόφασή της προς το φοιτητή εντός επτά εργάσιμων ημερών. Ο φοιτητής δικαιούται να υποβάλει αιτιολογημένη έφεση προς την ΠΕ εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της ποινής προς το φοιτητή.

5.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ

- 5.2.1 Ο πειθαρχικά ελεγχόμενος πληροφορείται γραπτώς το παράπτωμα για το οποίο κατηγορείται και δικαιούται να υπερασπίσει τον εαυτό του ενώπιον της ΠΕ.

Η ειδοποιητήρια επιστολή κοινοποιείται στον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος, στον Κοσμήτορα της οικείας Σχολής και στον Ακαδημαϊκό Σύμβουλο του φοιτητή, ο οποίος μπορεί να τον συμβουλευθεί για τις απαραίτητες ενέργειες.

- 5.2.2 Μετά τη συλλογή των στοιχείων, η ΠΕ καλεί σε απολογία τον κατηγορούμενο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, αλλά όχι νωρίτερα από 15 εργάσιμες ημέρες ή αργότερα από 30 εργάσιμες ημέρες.

- 5.2.3 Ο πειθαρχικά ελεγχόμενος φοιτητής διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την αντικατάσταση μέλους ή μελών της Επιτροπής, δια γραπτής επιστολής του προς τη Σύγκλητο, εκθέτοντας τους λόγους. Η Σύγκλητος αποφασίζει τελεσιδίκως επί του αιτήματος του κατηγορουμένου.

- 5.2.4 Κατά την απολογία του ενώπιον της ΠΕ, ο πειθαρχικά ελεγχόμενος διατηρεί το δικαίωμα να συνοδεύεται από τον Ακαδημαϊκό του Σύμβουλο, ή άλλο φοιτητή ο οποίος μπορεί να υπερασπίσει τον φοιτητή.

Διατηρεί, επίσης, ο πειθαρχικά ελεγχόμενος το δικαίωμα να καλέσει μάρτυρες προς υπεράσπισή του, τα ονόματα των οποίων πρέπει να έχουν κοινοποιηθεί στον Πρόεδρο της ΠΕ πριν από την έναρξη της ακρόασης.

- 5.2.5 Αμφότερα τα μέρη (ΠΕ και πειθαρχικά ελεγχόμενος) διατηρούν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν Νομικούς Συμβούλους, οι οποίοι μπορούν να παραστούν στην ακρόαση.

- 5.2.6 Η Επιτροπή κοινοποιεί γραπτώς τις αποφάσεις της προς τον κατηγορούμενο φοιτητή μέσα σε επτά εργάσιμες ημέρες. Οι αποφάσεις κοινοποιούνται επίσης στον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος, τον Κοσμήτορα της οικείας Σχολής και τον Ακαδημαϊκό Σύμβουλο του φοιτητή.

Η ποινή κοινοποιείται επίσης στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας ώστε να ενημερωθεί ο φάκελος του φοιτητή.

- 5.2.7 Ο πειθαρχικά ελεγχόμενος φοιτητής δικαιούται να υποβάλει έφεση προς τη Σύγκλητο κατά της απόφασης της ΠΕ.

Η αιτιολογημένη έφεση υποβάλλεται γραπτώς εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης προς το φοιτητή.

- 5.2.8 Η ΠΕ κοινοποιεί τα Πρακτικά της προς τη Σύγκλητο.

6 ΕΦΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

6.1 ΕΦΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- 6.1.1 Ο Πρύτανης καθορίζει ημερομηνία ακρόασης της υπόθεσης από τη Σύγκλητο. Η ημερομηνία αυτή κοινοποιείται γραπτώς προς τον φοιτητή τουλάχιστον πέντε εργάσιμες ημέρες πριν την ημερομηνία αυτή.
- 6.1.2 Στο φοιτητή κοινοποιούνται τα πρακτικά της συνεδρίας της ΠΕ, καθώς και οποιαδήποτε επιπρόσθετα σχόλια ή παρατηρήσεις τις οποίες η ΠΕ επιθυμεί να υποβάλει προς τη Σύγκλητο.
- 6.1.3 Η Σύγκλητος μπορεί να επιτρέψει στον κατηγορούμενο φοιτητή ή την ΠΕ να παρουσιάσουν νέες επιπρόσθετες μαρτυρίες. Τα ονόματα των νέων μαρτύρων πρέπει να έχουν κοινοποιηθεί προς τη Σύγκλητο πριν από την έναρξη της ακρόασης.
- 6.1.4 Η όλη ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Συγκλήτου είναι αντίστοιχη με την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της ΠΕ.
- 6.1.5 Η Σύγκλητος αποφασίζει τελεσιδίκως επί της εφέσεως και κοινοποιεί αμέσως τις αποφάσεις προς όλα τα εμπλεκόμενα και ενδιαφερόμενα μέρη.

7 ΔΙΑΦΟΡΑ

- 7.1 Οι φοιτητές οφείλουν να γνωρίζουν τους Νόμους, Κανονισμούς, Κανόνες και τις επίσημες οδηγίες και ανακοινώσεις που τους αφορούν.
- 7.2 Την αρμοδιότητα για εισηγήσεις προς τη Σύγκλητο περί τροποποιήσεων των Πειθαρχικών Κανόνων φέρει η Επιτροπή Προπτυχιακών ή Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- 7.3 Το Πανεπιστήμιο διατηρεί το δικαίωμα να προβεί σε πειθαρχική δίωξη του φοιτητή, τηρουμένων των διατάξεων των κανονισμών.

ΕΝΟΤΗΤΑ IV

IV. ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Κάθε φοιτητής που συμμετέχει σε εξετάσεις που οργανώνει το Πανεπιστήμιο Κύπρου οφείλει να γνωρίζει τους Κανόνες Εξετάσεων.

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Δικαίωμα συμμετοχής σε Τελικές Εξετάσεις έχουν οι φοιτητές που συμπλήρωσαν τις απαιτήσεις του μαθήματος όπως αυτές καθορίστηκαν από το διάγραμμα του διδάσκοντα κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας του εξαμήνου.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Οι φοιτητές οφείλουν να γνωρίζουν την ημέρα, την ώρα και το χώρο για κάθε εξέταση στην οποία θα συμμετάσχουν. Η έγκαιρη προσέλευση στο χώρο της εξέτασης είναι προς όφελος των φοιτητών.

4. ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ

Η καθυστέρηση προσέλευσης, στο χώρο της εξέτασης μετά την πάροδο 30 λεπτών από την ώρα έναρξης, επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατά την κρίση του υπεύθυνου εξέτασης.

5. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

5.1 Οι φοιτητές που συμμετέχουν σε εξέταση οφείλουν να έχουν μαζί τους έγκυρη φοιτητική ταυτότητα την οποία υποχρεούνται να παρουσιάζουν στον υπεύθυνο της εξέτασης όταν τους ζητηθεί.

5.2 Οι εξεταζόμενοι οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις οδηγίες για την ομαλή διεξαγωγή της εξέτασης που δίνονται από τον υπεύθυνο της εξέτασης.

5.3 Μέσα στην αίθουσα της εξέτασης οι φοιτητές οφείλουν να παίρνουν τη θέση που τυχόν θα τους ορίσει ο υπεύθυνος της εξέτασης.

5.4 Στις εξετάσεις χρησιμοποιούνται μόνο φύλλα χαρτιού που παρέχονται από τον υπεύθυνο της εξέτασης. Για πρόχειρες σημειώσεις οι φοιτητές χρησιμοποιούν μόνο φύλλα χαρτιού που παρέχονται από τον υπεύθυνο της εξέτασης. Οι απαντήσεις πρέπει να είναι γραμμένες ευανάγνωστα με μαύρο ή μπλε μελάνι.

5.5 Η μεταφορά χαρτοφυλάκων και άλλων παρόμοιων αντικειμένων στο χώρο της εξέτασης απαγορεύεται.

5.6 Η μεταφορά στο χώρο εξέτασης βιβλίων, εγχειριδίων, οργάνων κ.λ.π. απαγορεύεται εκτός εάν έχει εκδοθεί διαφορετική οδηγία από τον διδάσκοντα.

5.7 Απαγορεύεται η μεταφορά σε χώρο της εξέτασης συσκευών κινητής τηλεφωνίας.

6. ΑΤΑΣΘΑΛΙΕΣ ΣΕ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

6.1 Κατά τη διάρκεια της εξέτασης απαγορεύεται οποιαδήποτε συνομιλία ή με άλλο τρόπο επικοινωνία, ανταλλαγή αντικειμένων ή οποιαδήποτε συνεργασία μεταξύ των φοιτητών. Φοιτητής που παραβαίνει οποιαδήποτε από τις πιο πάνω απαγορεύσεις αποπέμπεται από την αίθουσα και αποκλείεται από τη συγκεκριμένη εξέταση ή και παραπέμπεται στην Πειθαρχική Επιτροπή κατά την κρίση του υπεύθυνου εξέτασης. Ο υπεύθυνος της εξέτασης έχει το δικαίωμα να κατάσχει σημειώσεις ή άλλα αντικείμενα που έχουν χρησιμοποιηθεί ή μεταφερθεί παράνομα στο χώρο της εξέτασης.

6.2 Φοιτητής για τον οποίο υπάρχει ένδειξη ότι χρησιμοποιεί δόλια μέσα ή βοηθά άλλο να χρησιμοποιήσει δόλια μέσα παραπέμπεται στην Πειθαρχική Επιτροπή η οποία επιλαμβάνεται της υπόθεσης σύμφωνα με τους Πειθαρχικούς Κανόνες (βλέπε Ενότητα III των παρόντων Κανόνων).

7. ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ

- 7.1 Αποχώρηση από το χώρο της εξέτασης επιτρέπεται μόνο μετά από παρέλευση 30 λεπτών από την ώρα έναρξης της εξέτασης. Αποχώρηση στα τελευταία 10 λεπτά της εξέτασης δεν επιτρέπεται.
- 7.2 Φοιτητής που αποχωρεί από την αίθουσα εξέτασης οφείλει να παραδώσει όλα τα φύλλα χαρτιού που του δόθηκαν.
- 7.3 Φοιτητής που αποχωρεί από την αίθουσα δεν επιτρέπεται να επανέλθει.
- 7.4 Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για πολύ σοβαρό λόγο, είναι δυνατό κατά την κρίση του υπεύθυνου εξέτασης, να επιτραπεί σε υποψήφιο να αποχωρήσει προσωρινά και να επανέλθει στην αίθουσα εξέτασης. Ο φοιτητής κατά την προσωρινή του απουσία μπορεί να συνοδεύεται από άτομο που θα υποδείξει ο υπεύθυνος της εξέτασης.

8. ΛΗΞΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

- 8.1 Οι φοιτητές που συμπληρώνουν την εξέταση πριν από την ώρα λήξης, όταν εξέρχονται από την αίθουσα οφείλουν να απομακρύνονται αμέσως.
- 8.2 Όταν ο υπεύθυνος της εξέτασης ανακοινώνει τη συμπλήρωση του χρόνου εξέτασης οι φοιτητές οφείλουν να σταματήσουν να γράφουν και παραδίδουν στον υπεύθυνο της εξέτασης όλα τα φύλλα χαρτιού που παρέλαβαν.

9. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται μέχρι την ημερομηνία καθορισμού από την ΥΣΦΜ.

ΕΝΟΤΗΤΑ V

V. ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

1. Το Πανεπιστήμιο μπορεί να διευθετήσει ειδικές εξετάσεις για φοιτητές με ειδικές ανάγκες.
2. Για να γίνουν τέτοιες διευθετήσεις, ο φοιτητής οφείλει να υποβάλει στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας και στον Ακαδημαϊκό του Σύμβουλο τεκμηριωμένη έκθεση από ιατρό ή άλλο ειδικό στην οποία να δηλώνεται ρητά ότι ο φοιτητής για συγκεκριμένους λόγους χρειάζεται ειδικές διευθετήσεις.
3. Ο φοιτητής θα πρέπει να ενημερώσει τους αρμόδιους με την έναρξη του εξαμήνου. Η αναίρεση του χρονικού ορίου επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά την έγκριση του αρμόδιου λειτουργού της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας.

4. Ο αρμόδιος λειτουργός της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας και ο Ακαδημαϊκός Σύμβουλος, σε συνεργασία με τους διδάσκοντες στα συγκεκριμένα μαθήματα, θα πρέπει να καθορίσουν το είδος των ειδικών διευθετήσεων που θα πρέπει να γίνουν.
5. Το Πανεπιστήμιο μέσα στο πλαίσιο της νομοθεσίας και της διεθνούς πρακτικής έχει υποχρέωση να προσφέρει την αναγκαία υποδομή και υποστήριξη σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ §3.1(i) ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Βασική πρόνοια §3.1 ΠΚΦ:

«Σοβαρά παραπτώματα θεωρούνται τα ακόλουθα:

§3.1(i): Αδικήματα ακαδημαϊκής λογοκλοπής και συμπαιγνίας που σχετίζονται με εξετάσεις ή γραπτές εργασίες.»

Ορισμοί:

Λογοκλοπή και Συμπαιγνία σε Γραπτές Εργασίες

Λογοκλοπή: η ιδιοποίηση και/ή η ενσωμάτωση σε έργο ιδεών είτε αυτολεξεί είτε δια παραφράσεως, αποσπασμάτων ή/και μεμονωμένων φράσεων έργου άλλου προσώπου χωρίς αναφορά της σχετικής πηγής ή με παραπλανητική ή ανεπαρκή αναφορά στην πρωτογενή πηγή.

Πεδίο διάπραξης: Η λογοκλοπή διαπράττεται, όταν πνευματική εργασία άλλου ατόμου δημοσιεύεται είτε παραδίδεται υπό μορφή εργασίας σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή, προκειμένης της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο φοιτητής στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης. Καλύπτει επίσης και περιπτώσεις διακίνησης πανεπιστημιακών σημειώσεων άνευ αδείας του δημιουργού και του διδάσκοντος.

Συμπαιγνία: Η υποβολή και παρουσίαση εργασιών ως προϊόντων αποκλειστικά ατομικής εργασίας εξολοκλήρου αποπερατωμένης από φοιτητή, ενώ έχουν εκπονηθεί σε συνεργασία με άλλους φοιτητές. Επίσης, συμπαιγνία στοιχειοθετείται όταν φοιτητής στο πλαίσιο εκπλήρωσης υποχρεώσεων που έχει αναλάβει για ορισμένη διαδικασία αξιολόγησης, επανυποβάλει εργασία είτε εξολοκλήρου είτε εν μέρει που εκπονήθηκε για τις ανάγκες άλλης διαδικασίας αξιολόγησης από τον ίδιο το φοιτητή.

Λογοκλοπή και Συμπαιγνία σε Εξετάσεις

Ορίζεται ως η μη αυτοπρόσωπη, αυτοδύναμη και ανεξάρτητη εκπλήρωση διαδικασίας αξιολόγησης που έχει καθοριστεί από τον διδάσκοντα δια της μεθόδου των εξετάσεων.

Περιλαμβάνει την κατά τη διάρκεια εξετάσεων χρήση κάθε μορφής αντιγραφής, την μη επιτρεπόμενη συνεργασία με τρίτους και τη χρησιμοποίηση βοηθημάτων ή/και σημειώσεων που δεν εγκρίθηκαν εκ των προτέρων από το διδάσκοντα. Επίσης, περιλαμβάνεται η πλαστοπροσωπία δια μέσω της οποίας άλλο άτομο αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την διαδικασία εξέτασης παριστάνοντας συγκεκριμένο φοιτητή.

Όταν χρησιμοποιούνται αποσπάσματα από δημοσιευμένα ή αδημοσίευτα έργα άλλου προσώπου πρέπει να γίνεται πλήρης αναφορά στις σχετικές πηγές. Η χρησιμοποίηση σειράς από σύντομα αποσπάσματα από διαφορετικές πηγές χωρίς οποιαδήποτε αναφορά αποτελεί εξίσου σοβαρή λογοκλοπή όπως και η αντιγραφή, χωρίς αναφορά, από μια και μόνο πηγή, ενός μεγάλου αποσπάσματος. Όταν ο φοιτητής κάμνει περίληψη των ιδεών ή της κρίσης κάποιου προσώπου πρέπει να γίνεται αναφορά του ονόματος αυτού του προσώπου στο κείμενο και ο τίτλος του σχετικού βιβλίου, άρθρου ή άλλου έργου να αναφέρεται στη βιβλιογραφία.